

سخن پرنیایش

خلاصه مقاله های
پنجمین همایش پژوهش های زبان و ادبیات فارسی

۱۰ و ۱۱ آبان ۱۳۸۹
دانشگاه تربیت معلم سبزوار

بررسی رابطه صورت و معنا در انواع مختلف واژه و احتمال تقدم آموزش واژگان بسیط نسبت به واژگان مرکب و اشتقاقی

لیلا عرفانیان قونسولی

دانشجوی دکتری زبان شناسی همگانی

دکتر شهلا شریفی

عضو هیأت علمی زبان‌شناسی

دانشگاه فردوسی مشهد

تحقیقات زیادی در مورد آموزش واژه از جنبه‌های متفاوتی هم‌چون جنبه معنایی، کاربردی، نحوی و آوایی به انجام رسیده است اما جای خالی پژوهشی که به طور علمی به بررسی واژگان از لحاظ ساخت واژی پردازد احساس می‌شود. سوالی که این تحقیق در پی یافتن پاسخی برای آن است این می‌باشد که آیا در آموزش زبان، تفاوتی بین ترتیب زمانی آموزش انواع مختلف واژه از نظر ساخت واژی، اعم از بسیط و مرکب و اشتقاقی می‌توان قائل شد به طوری که یادگیری واژگان زبان، با سرعت بیشتری انجام شود؟ چهار متن با موضوع سفرنامه انتخاب شد و ۷۰۰ واژه محتوایی از هر متن استخراج گردید. سپس به بررسی انگیزتگی (رابطه مستقیم بین صورت و معنا) در واژگان مرکب و اشتقاقی این متن پرداخته شد و با بررسی‌های آماری این نتیجه حاصل گشت که تعداد واژگانی که از ترکیب معنای اجزای تشکیل دهنده واژه می‌توان به معنای کل واژه دست یافت و به عبارتی انگیزتگی می‌باشند. بیش از واژگان نیمه انگیزتگی و ناانگیزتگی می‌باشد. بنابراین، اگر آموزش واژگان بسیط در تقدم زمانی قرار بگیرد، با فراگیری معنای واژگان بسیط، زبان آموزان می‌توانند معنای واژگان مرکب و یا اشتقاقی که با آنها مواجه می‌شوند را تا حدود زیادی حدس بزنند و نیازه صرف وقت برای آموزش واژگان مرکب و اشتقاقی وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی: انگیزتگی، آموزش زبان، واژه‌های مرکب و اشتقاقی و بسیط.